

۲۰ توصیه کلیدی

برای نظام‌های آموزشی

در همه‌گیری ناشی از کووید - ۱۹

ناصر جعفری

معاون دفتر آموزش دوره متوسطه اول

به‌منظور حفظ سلامت دانش‌آموزان و معلمان، و کاستن از دغدغه‌های والدین، آموزش‌های حضوری در مدرسه‌ها را تعطیل کرد.

نداشتن تصویر مشخص از آینده ویروس کرونا و محدود بودن تجربه‌های زیسته اغلب نظام‌های آموزشی برای مواجهه با چنین شرایطی، لزوم استفاده و بهره‌گیری کشورها از تلاش‌ها و درس‌آموخته‌های یکدیگر را برای جلوگیری از وقفه آموزشی طولانی‌مدت، بیش از پیش ضروری ساخته است. «۲۰ توصیه کلیدی و مهم نظام‌های آموزشی در همه‌گیری ناشی از کووید - ۱۹» گردآوری و تلخیص مهم مطالب (مقاله‌ها، تجربه‌ها و اخبار)

این مسئله مدتی نه‌چندان طولانی برای کشور وجود خواهد داشت و سپس رخت برمی‌بندد، اما تجربه‌های حاصل از آن و فعالیت مردم و دستگاه‌ها که به‌مثابه رزمایشی عمومی است، می‌تواند به‌عنوان یک دستاورد باقی بماند.

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

۱۳ اسفندماه ۱۳۹۸

مقدمه

از اسفندماه ۱۳۹۸، با شیوع بیماری کووید-۱۹، وزارت آموزش و پرورش، هماهنگ با راهبردهای اتخاذشده در حوزه‌های بهداشت و سلامت کشور و همسو با دیگر کشورهای درگیر این بیماری،

است که نهادهایی مثل مرکز امور بین‌الملل و مدارس خارج از کشور، و پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش ترجمه کرده‌اند و از زمان همه‌گیری بیماری کووید-۱۹، به‌منظور تسهیل برای استفاده در برنامه‌ریزی‌های ملی، استانی، منطقه‌ای و مدرسه‌ای تدوین شده‌اند.

توصیه‌های کلیدی و مهم

۱. در همه‌گیری ناشی از کووید - ۱۹، نخستین اولویت همه کشورها باید حفظ سلامت و ایمنی دانش‌آموزان باشد. اولین اصل در مدیریت بحران، محافظت از افراد، به‌ویژه آسیب‌پذیرترین آن‌هاست.
۲. تصمیم برای بازگشایی مدرسه‌ها فقط به آموزش و پرورش مربوط نیست، بلکه پیش از همه به حوزه بهداشت مربوط است.
۳. باید توجه داشت که نیازهای اساسی نظام آموزشی در بحران کووید - ۱۹ در درجه دوم قرار نگیرند.
۴. در تمام برنامه‌ها تلاش شود بحران، به‌جای آنکه نابرابری‌های آموزشی را دامن بزند، نوآوری و همبستگی در پی داشته‌باشد.
۵. در برخی مناطق، ممکن است تعطیلی طولانی‌مدت مدرسه‌ها و نظارت اندک، موجب افزایش نرخ ازدواج زود هنگام، ترک تحصیل و نیز افزایش تعداد کار کودکان شود. در این شرایط لازم است:
 - به خانواده‌ها مشاوره‌های لازم و اطلاعات آموزشی و بهداشتی به‌طور ساده و شفاف ارائه شود.
 - منابع و امکانات آموزشی موردنیاز در اختیار دانش‌آموزان و خانواده‌ها قرار گیرند.
 - در حفظ روال روزانه و معمول زندگی به آن‌ها کمک شود.
 - سبک زندگی متناسب با فرهنگ و ارزش‌ها و نیز رژیم غذایی سالم ترویج شود.
 - ۶. گوش دادن دقیق به خواسته‌های مردم، درک نگرانی‌ها، دریافت ایده‌ها، و بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی به‌عنوان اصلی مهم در نظر گرفته شود.
 - ۷. در دستورالعمل‌ها و پروتکل‌های تدوین‌شده، پیش از بازگشایی مدرسه‌ها، بیشتر روی این موارد تأکید شود:
 - حفظ سلامت معلمان و دانش‌آموزان؛
 - فعالیت نیمه‌وقت مدرسه‌ها و تداوم آموزش‌های از راه دور؛
 - تشکیل کلاس‌ها با جمعیت کم و برای دانش‌آموزانی که امکان استفادهٔ بهینه از آموزش از راه دور را ندارند؛
 - فراهم کردن تمهیداتی برای ایاب و ذهاب دانش‌آموزان؛
 - ارزشیابی مبتنی بر نظر معلمان و بر اساس نمرات مستمر و نمرات حاصل از انجام تکالیف درسی؛

- فراهم کردن تمهیداتی برای ارائهٔ مشاوره‌های تحصیلی و تربیتی، با بهره‌گیری از توانمندی و تخصص مشاوران مدرسه‌ها؛
۸. استفاده از کمک‌های گروه‌های جهادی و مردمی برای اجرای دستورالعمل‌های بهداشتی و ضدعفونی کردن مدرسه‌ها؛
۹. پایبندی نظام‌های آموزشی به اهداف و اصول کلیدی خود، در عین تطبیق برنامه‌های خویش با شرایط موجود؛
۱۰. تداوم آموزش و یادگیری در هر شرایطی. برای ارتقای زیرساخت‌های بهبود یادگیری، روی داشته‌های ملی خویش متمرکز شوید؛
۱۱. استفادهٔ ترکیبی از روش‌ها، رویکردها و ابزارها (اینترنت، تلفن همراه، نرم‌افزارها، تلویزیون، رادیو، لوح فشرده، مطالب چاپی و...) در فرایند یاددهی - یادگیری و ارزشیابی؛
۱۲. توجه به تمام حوزه‌های یادگیری و موضوعات درسی در آموزش و یادگیری از راه دور. باید مراقبت کرد حوزه‌هایی مانند مطالعات اجتماعی، هنر و تربیت‌بدنی مغفول واقع نشوند؛
۱۳. برای این‌که یادگیری در زمان بحران به‌صورت باکیفیت، اثربخش و درست اتفاق بیفتد، باید روندهای معمول جای خود را به راهکارهای خلاق و نوآوری‌های منعطف بدهند؛
۱۴. جایگزینی روندهای معمول با راهکارهای خلاق و نوآوری‌های منعطف. یادگیری در زمان بحران باید به‌صورت باکیفیت، اثربخش و درست اتفاق بیفتد؛ تصمیم‌گیری دربارهٔ ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان بر اساس سه اصل عدالت، صحت و جامعیت؛
۱۵. آموزش معلمان، والدین و... با استفاده از تجربه‌های به‌دست آمده و با ایجاد زیرساخت‌های لازم، برای داشتن آینده‌ای مقاوم‌تر؛
۱۶. فرصت شمردن بحران فعلی برای بازنگری در برنامه‌های درسی، شیوه‌های ارزشیابی، و حذف عناصر غیرضروری؛
۱۷. اولویت‌دهی به دانش‌آموزانی که در شرف فارغ‌التحصیلی هستند، در یادگیری با دشواری مواجهند، یا با خطر ترک تحصیل روبه‌رو هستند؛
۱۸. بسنده‌نکردن به آموزش‌های رسمی. در شرایط بحران نباید تنها از ظرفیت آموزش‌های غیررسمی، از طریق تاریخ شفاهی، و یادگیری بین نسلی خانواده و اجتماع بهره گرفت؛
۱۹. جلوگیری از ایجاد بار اضافی بر دوش والدین و دانش‌آموزان. یادگیری در خانه ممکن است به خودی خود برای دانش‌آموزان و خانواده‌ها منشأ استرس باشد، چرا که باید مسئولیت‌های جدیدی را با زمان و منابع محدود به انجام برسانند؛
۲۰. سرمایه‌گذاری‌های پایا و مداوم. این سرمایه‌گذاری‌ها را به برنامه‌ریزی‌های آینده وصل کنید.